

Visa att Du uppskattar det öppna landskapet!

Jag hoppas att sommaren varit bra, trots översvämningar under juli och värme med getingar och myggor i augusti! Själv har jag haft förmånen att under fyra månader få arbeta åt Länsstyrelsen i Jönköpings län med den pågående landsomfattande Ängs- och betesmarksinventeringen. Jag föredrar nog värmen framför regnet, trots att det var dagar då vattnet i flaskan fick verka som dusch istället för dryck.

Aneby kommun i Småland har varit mitt arbetsområde. Jag har besökt alla objekt i klass 1–3 (där klass 1-objekten är de mest värdefulla områdena i en fyragradig skala) som registrerades vid den förra Ängs- och hagmarksinventeringen som ägde rum i slutet av 1980-talet. Dessutom har jag besökt ängs- och hagmarker där Länsstyrelsen tidigare upprättat åtgärdsplaner för att bevara biologisk mångfald.

Mina farhågor har tyvärr besannats under sommaren. Vårt odlingslandskap håller på att försvinna och förlorar nu i snabb takt sina värden. Allvarligast verkar det vara för fuktigare marker. Strandbetet har försvunnit, stränderna växer igen och de betade fuktängarna med väl upptrampade stigar är nästan helt borta. Många lågvuxna arter som tidigare förekom relativt allmänt har blivit sällsynta. Jag har haft svårt att återfinna arter som ängsstarr, loppstarr, slätterblomma och vildlin.

Det finns dock fortfarande många fantastiskt fina och välskötta marker med arter som ormrot, slättergubbe, svinrot, jungfrulin och sällsyntheter som fältgentiana och granspira. I vissa bygder finns ännu kvar ett antal marker av hög klass, medan andra trakter nästan helt saknar sådana områden. De allra finaste markerna finns hos äldre brukare, som skött sina ägor med slätter och bete under lång tid och kommer att göra det så länge de orkar. Vem tar över sedan?

Jag har under mina inventeringsdagar också mött en ny generation brukare som är mycket

intresserade av vad de har på sina marker. De blir nyfikna när jag berättar att jag funnit fältgentiana eller andra lite speciella växter eller miljöer. Det är livsviktigt att informationen inte stannar hos myndigheter utan att kunskapen verkligen förs ut och kommer brukare och enskilda till godo. Bästa sättet är att visa var dessa värden finns på ägorna och hur växterna ser ut.

När jag i juni besökte en mark med tidigblommande fältgentiana var vegetationen redan hårt nedbetad av får. Eftersom jag träffade brukaren började vi diskutera om det var nödvändigt att så tidigt på året ha fårbeta just där. Hur skulle han, som tidigare inte fått någon information om vilka värden som fanns på fastigheten, kunna ta hänsyn till något han inte kände till?

En sak är helt klar efter denna sommar. Nu får inte fler av dessa underbara marker försvinna! Så mycket glädje och njutning som de givit mig, inte bara floristiskt utan också i form av upplevelser med praktfulla bastardsvärmare, en räv som ligger och solar på en sten och ödlor som kilar fram. Det är bondens landskap som ligger öppet och inbjudande för oss alla! Vi måste bli medvetna om att det är lika viktigt att producera biologisk mångfald som livsmedel. För att en liten grupp människor i Sverige ska ha råd och intresse av att hålla ängs- och hagmarkernas natur- och kulturvärden levande, så att landets övriga invånare kan både njuta av landskapets skönhet och dess värden och må bra, måste detta arbete ersättas och vara lönande.

MARGARETA EDQVIST

PS Glöm inte att anmäla Dig till Föreningskonferensen den 23–24 oktober 2004 på Riksmuseet i Stockholm. Alla är välkomna (se förra häftet sid. 238).